

Medijsko uokviravanje prosvjeda na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

Marina Đukić¹

Odjel za kulturologiju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska

doi: 10.5937/comman12-14516

Sažetak: *S obzirom na prisutnost ideološkog utjecaja medija u područjima u kojima korisnici nemaju alternativne ideološke izvore ili osobna iskustva te činjenicu da je i samo vrjednovanje i izbor vijesti i događaja vođen određenim ideološkim sustavom, u radu se ispituje mjera u kojoj su prisutni osnovni elementi novinarske ideologije u medijskom izvještavanju o prosvjedima na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U radu se koristila metoda analize medijskog sadržaja na trima online news portalima Indeks.hr, Tportal.hr i Net.hr u razdoblju od dva mjeseca. Istraživanjem je obuhvaćeno 111 tekstova. Kroz prizmu paradigm protesta, a na temelju teorije o uokviravanju medijskih sadržaja, osnovni cilj rada bio je utvrditi postoje li određeni čimbenici utjecaja koji su skriveno ili otvoreno uzrokovali da se navedena priča predstavi na određeni način. Istraživanje je pokazalo da u medijskom izvještavanju o prosvjedima dominiraju medijski okviri morala, odgovornosti i sukoba čime su mediji u fokus izvještavanja umjesto samo rješavanje problema stavljali sukob i prebacivanje odgovornosti na različite aktere događaja, koji su izravno ili neizravno u isti uključeni, ali i one koji to uopće nisu. Novinarska je ideologija ipak u manjoj mjeri utjecala na medijski sadržaj jer je izostao fokus na elitne izvore informacija i aktere mada se naglašavala neuobičajenost sukoba. Selekcija izvora informacija pokazala je da u kriznoj situaciji poput ove prosvjednici (formalne i neformalne institucije vezane za prosvjed na Filozofskom fakultetu) nisu bili marginalizirani izvor informacija već su dobili većinski medijski prostor.*

Ključne riječi: novinari, ideologija, društvene mreže, medijski okviri, prosvjed, izvori informacija

¹ Kontakt sa autorkom: mdjukic@unios.hr

1. Uvod

Prosvjed na FFZG-u održao se u jesen 2016. godine, a sami sukobi članova Fakultetskoga vijeća Filozofskoga fakulteta iz reda profesora i studenata s dekanom Vlatkom Previšićem započeli su u proljeće iste godine, od prijedloga ugovora o suradnji s Katoličkim bogoslovnim fakultetom (KBF-om). Riječ je bilo o pokušajima integracije navedenih dvaju fakulteta kroz Ugovor o suradnji na dvopredmetnim studijima gdje se uz studij religiozne pedagogije i katehetike studentima KBF-a na FFZG-u omogućava upis u neku drugu studijsku grupu, a sve bez polaganja prijemnoga ispita. Kako se isticalo, studenti FFZG-a time bi bili dovedeni u još nepovoljniji položaj na tržištu rada, osobito prilikom zapošljavanja u školskom sustavu jer mnoge predmete poput povijesti, povijesti umjetnosti, sociologije, logike, politike i gospodarstva, hrvatskog jezika, raznih jezika i sl., koje potom mogu predavati, mogli bi preuzeti završeni studenti KBF-a koji u školama uz vjeronauk, koji postoji u svim školama u svim razredima, već sada mogu predavati i filozofiju i etiku, (Jarić Dauenhauer, 2016). K tome, diplomanti KBF-a imali bi prednost jer bi školama bilo vrlo praktično da uz vjeronauk predaju još poneki predmet, osobito one tzv. manje kao što su primjerice logika ili sociologija. Pobunjeni profesori i studenti spornom su smatrali i činjenicu da bi diplomu završenoga studija izdavao isključivo KBF, čime bi se narušila autonomija FFZG-a, te da bi se finansijska sredstva za studije uplaćivala isključivo KBF-u, mada bi studenti studirali i na FFZG-u (Dauenhauer, 2016). Jednu je stranu predstavljao dekan FFZG-a, Vlatko Previšić, koji je provodio projekt suradnje, a drugu profesori te studenti organizirani u Plenum koji su se istom protivili. Eskalacija sukoba događa se nakon suspenzije prodekanice za znanost i međunarodnu suradnju FFZG-a Branke Galić koja je smijenjena zbog svog protivljenja suradnji (Bratonja Martinović, 2016). Organizirani kroz neformalne i formalne institucije studenti i profesori FFZG-a primarno postavljaju zahtjev za smjenom dekana Previšića, a kasnije i smjenom rektora Sveučilišta u Zagrebu zbog „nerješavanja sukoba”. Cjelokupan se sukob odvija u svjetlu neprihvaćanja tzv. „nepopularnog dekana” Previšića od kolektiva zbog poodmakle dobi (71 godina) i ukupnog staža po kojima ima sve osnove za mirovinu, a rektor odbija uvrstiti u dnevni red sjednice Fakultetskog vijeća FFZG-a točku o razrješenju njegove dužnosti (Bunjac, 2016). Tijekom razdoblja nedonošenja novih odluka na sjednicama Fakultetskog vijeća (do rujna 2016. godine nisu se prihvaćali zapisnici prijašnjih sjednica kao ni dnevni

redovi sljedećih) najavljeni su studentski prosvjedi. Konkretan povod student-skim prosvjedima bila je dekanova zabrana održavanja plenuma pred zgradom fakulteta te čin dolaska zaštitara u prostore FFZG-a, ali i napuštanje sjednice članova Vijeća FFZG-a (od kada je istom u potpunosti onemogućen rad) „bez čije prešutne podrške studentski prosvjed ne bi ni otpočeo” (Bunjac, 2016). Od tog trenutka mediji su intenzivno uključeni u praćenje konflikta i javno „razrješavanje” situacije.

Rad se temelji na dosadašnjim saznanjima studija protesta (Dağtaş & Tuna Çoban, 2011; Gitlin, 1980; Grimm, 2015; Cozma & Kozman, 2015; Ha, 2015; Klein, 2015) uzimajući u obzir tri ključna područja istraživanja: 1. istraživanje medijskih okvira s naglaskom na „paradigmu protesta”; 2. ideološka obojenost izvještavanja s fokusom na novinarsku ideologiju; 3. selekcija izvora informacija i vrijednosna orientacija tekstova prema protestima iz perspektive ideologije u teoriji uokviravanja.

Vijest se u radu definira kao „društveno stvoreni produkt, a ne refleksija objektivne stvarnosti” (Shoemaker & Reese, 1996: 21). Ona pod utjecajem različitih čimbenika i novinarskih normi postaje otvorena za pojednostavljinjanje (uokviravanje) zbog čega je teorijsko polazište za promatranje suodnosa i međusobnog utjecaja navedenih područja istraživanja koncept uokviravanja. Načini na koje su vijesti uokvirene u masovnim medijima ishod je društvene i profesionalne rutine novinara (van Dijk, 1988), „vođene ideologijom i utjecajima” (Edelman, 1993: 232) ili oblikovane interakcijom novinarskih normi i prakse s utjecajima interesnih grupa (Tewksbury & Scheufele, 2009: 23). Koncept uokviravanja poslužio je kao podloga za pojašnjavanje ideoološkog aspekta izvještavanja *online news* portala o prosvjedu na FFZG-u. Pri tome su se novinarska ideologija i potencijalni medijski okviri kojima se nudi određeni vid interpretacije stvarnosti, kao i način selekcije izvora informacija doveli u vezu s odlukama s kojima se svaki novinar suočava tijekom izvještavanja, posebice što je svaki oblik interpretacije vezan za etičko prosuđivanje koje iznad svega cijeni objektivnost (Kangrga, 1998, u Majstorović, 2010: 56). Postoje tri velika područja u kojima se pojavljuju mnoge etičke odluke: kriva prezentacija događaja, upitni odnosi s izvorima informacija i usluge izvjestiteljima (Hausman, 1990 prema Shoemaker & Reese, 1996: 99). S obzirom na to da „usluge izvjestiteljima” nije moguće ispitati korištenom metodologijom, u radu su razrađena prva dva područja.

2. Teorijski okvir i dosadašnja istraživanja

Po teoriji uokviravanja interpretativni okvir nekog medijskog teksta definira se kao „središnja ideja koja organizira sadržaj vijesti dajući mu kontekst”. Riječ je o načinu oblikovanja, uređivanja i prezentacije vijesti koji svjesno ili nesvjesno smješta informacije u određeni okvir interpretacije (Car, 2015). „Metodu nametanja interpretativnih okvira za događaje” (Kurtić, 2016: 222) prvotno je postavio Goffman, a kasnije su ju razvili drugi autori. Njom će se lakše „u analitičkom postupku koristiti inače prilično neuhvatljiv koncept značenja u medijskom diskursu” (Jusić, 2008: 54). Uokvirivanje podrazumijeva selekciju i isticanje, a dati okvir nečemu znači izabrati određene vidove stvarnosti i učiniti ih istaknutijima u komunikacijskom tekstu (Entman, 1993: 52). Okvire tako koriste i novinari kao komunikatori i publika kao primatelj informacija. U radu se analiziraju okviri koje koriste novinari, a što ovisi o čimbenicima kao što su „društvene norme i vrijednosti, organizacija u kojoj rade, utjecaj interesnih grupa, zakoni struke i ideologija samog novinara” (Tewsbury & Scheufele, 2009). Shoemaker i Reese (1996: 234) tako ističu tri tipa ideologije koji primarno mogu utjecati na uokviravanje vijesti: dominantna, elitna i novinarska ideologija. Dominantna ideologija odnosi se na stajališta i ideje koje dijeli većina ljudi u određenom društvu dok je elitna određena ideologija ili politička orijentacija vlade ili administracije na vlasti u određenom vremenu. U većini se slučajeva elitna ideologija podudara s dominantnom te ima tendenciju prevladati kao primarni izvor u uokviravanju vijesti. Novinarska ideologija ona je koja proizlazi iz određene medijske rutine i profesionalnih vrijednosti. Najčešći elementi američke novinarske ideologije, koji su se u ovom radu ispitivali, *naglasak su na događaje, a ne probleme; naglasak na neobično i devijantno; naglasak na elitne izvore informacija i aktere* (Akhavan-Majid & Ramaprasad, 1998: 134).

Prvi se element novinarske ideologije tako može promatrati kroz područje etičkih odluka nazvano kriva prezentacija događaja (Hausman, 1990 prema Shoemaker & Reese, 1996) zbog čega se u medijskim izvještajima ispitivala tzv. „središnja ideja” teksta koju Gitlin definira kao neizgovorene i neprepoznate okvire koji organiziraju svijet i novinara i do nekog važnog stupnja, nas koji se oslanjamо na te medijske izvještaje (1980: 8). Tu je ključan i način ponavljanja određenih obrazaca u pisanju teksta i prezentaciji priče jer samo uokviravanje podrazumijeva određen „odabir i isticanje” (Jusić, 2008: 54). Okvire definiramo kao parametre unutar kojih čitatelj interpretira članak gdje oni mogu biti

dio osobne interpretacijske sheme koji nam pružaju kontekst za razumijevanje informacija te obilježja vijesti kojim izvor informacija stvara i definira informacije za svoju publiku (Grbeša, 2011: 4). Iz pozicije potonjeg kod odabira pravovaljane klasifikacije medijskih okvira konzultirana su razna istraživanja širokog dijapazona društvenih i političkih tema među kojima ističem istraživanje Yan i Kim (2015) koje su kod analize izvještavanja američkih, korejskih i kineskih novina o zrakoplovnoj nesreći Asiana Airlinesa 2013. godine koristile klasifikaciju medijskih okvira po Semetku i Valkenburgu (2000). Cozma i Kozman (2015) koriste istu klasifikaciju kod propitivanja načina kako su američke novine izvještavale o reakciji na sirijsku upotrebu kemijskog oružja 2013. godine. Oba su istraživanja pokazala da su mediji u većini slučajeva koristili određene medijske okvire, umjesto da su nudili samo objektivan prikaz događaja. Time se „suggerira određeno značenje ili interpretacija nekog pitanja“ (Tewksbury & Scheufele, 2009: 20), a kao najčešće korišteni medijski okviri u ovim istraživanjima pokazali su se okvir morala, odgovornosti i sukoba čime su mediji nastojali naglasiti dramatičnost događaja. Ali jednako tako pokazalo se da oni služe kao „mehanizam pomoću kojeg se ideologija prenosi kroz vijesti“ (Akhavan-Majid & Ramaprasad, 1998: 133).

Sljedeći element novinarske ideologije naglašavanje je neobičnog i devijantnog. Zbog novinarskih normi prosvjedni pokreti najčešće teško nadziru načine kako će se isti uokviriti u vijestima što često ishodi medijskom pokrivenošću koja oslikava prosvjednike kao devijantne pa zbog toga i marginalizirane u izvještavanju (Grimm, 2015: 316). Materijal koga osigurava izvor informacija čini okosnicu novinskog izvještavanja koji pruža dokaz i osigurava legitimnost i vjerodostojnost priče, vijesti i novinarske profesije. Koristeći iste izvore informacija kroz vrijeme ima potencijala utjecati na poruku i na one koji ju primaju jer reputacija je izvora dodatno u stanju nadomjestiti istinosne sastavnice vijesti (Kurtić, 2007). Orientacija na izvore s reputacijom zasniva se na uvriježenom laičkom tumačenju iskaza koje kaže da nije važno što je rečeno nego tko je to rekao. Iz perspektive vjerodostojnosti kao stvarne istinosne kvalitete izvještavanja izvori informacija koji su se u više ponovljenih slučajeva potvrdili kao donositelji pouzdanih informacija utječu presudno na prihvaćanje konkretnih vijesti kao vjerodostojnih bez obzira na oskudnost faktografske osnove (Kurtić, 2007: 62). Zbog toga je za medijsku vjerodostojnost ključna raznolikost izvora informacija, kao što se pokazalo u istraživanju Ha (2015). Analiza izvještavanja

o Arapskom proljeću (protesti i demonstracije protiv diktature i represije na Srednjem Istoku) južnokorejskih novina pokazala je ideološku raznolikost u prezentaciji različitih stajališta koja je potaknuta novinarom u uvodnicima i kolumnama. Favoriziranje službenih stajališta na štetu prosvjednika u protestnim studijama (McCluskey, Stein et al., 2009 prema Grimm, 2015: 316) pokazano je u istraživanju Dağtaş & Tuna Çoban (2011) koji su ispitivali strukturalnu pristranost u vijestima turskih novina. Pokazali su da mediji u Turskoj koriste diskurs koji zagovara korist poslodavaca i da to pridonosi dominantnoj ideologiji o životu radnika koji su najavili štrajk i prosvjede (2011: 333). Cozma i Kozman (2015: 674) pak kod izvještavanja o sirijskoj vojnoj akciji dokazuju da se „rupe“ u vijestima najčešće popunjavaju službenim izvorima informacija, dok „drugi“ ili neslužbeni glasovi i stajališta ostaju marginalizirani.

Nasuprot tomu, nefavoriziranje službenih stajališta u medijskom izvještavanju o protestima pokazano je u analizi američkih novina o načinima kako su oslikavale građanski pokret za prava crne rase (konkretnije vođa samog pokreta, Mal coma X i Martina Luthera Kinga) (Grimm, 2015). Autor dokazuje postojanje razlika (percipiranih ili drugih) kod same drastičnosti protestne grupacije gdje u tom smislu ovisi i način kako se prosvjednici uokviravaju jer se nije pokazalo da su u obama slučajevima prosvjednici (vođe prosvjeda) oslikavani kao devijantni, te marginalizirani izvor informacija. Studija Fitzgeralda (2017) o ulozi izvora informacija u pozitivnom uokviravanju antimubarakovih opozicijskih prosvjednika u britanskim i američkim tiskanim medijima tijekom 2011. godine pokazala je kako je pozicija globalnih političkih elita prema protestima u Egiptu otvorila medijski prostor u izvještavanju o revoluciji za antimubarakov opozicijski pokret gdje se potom pojavio kao dominantni glas u izvještavanju.

Uz reputaciju i raznolikost izvora, često se događa da novinari namjerno ili hotimično brane stajališta grupe političkih elita (Bennet, 1990, u Ha, 2015: 743). Tad govorimo o posljednjem elementu novinarske ideologije, fokusu na elitne izvore informacija i aktere (Akhavan-Majid & Ramaprasad, 1998) što po Hausmanu pripada upitnim odnosima s izvorima informacija kao najčešćim područjima etičkih odluka. Pokazalo se i da su ideologije koje su najistaknutije u medijima uglavnom ideologije elita (Ha, 2015; Klein, 2015; Grimm, 2015). Analiza ideološke okosnice medijskih tekstova primarno proizlazi iz novinarske ideologije, iz perspektive elitnih izvora informacija koji se koriste. Za van Dijka vrjednovanje vijesti jedan je od mnogih ideoloških sustava koji upravljaju prak-

som i to kroz, primjerice, davanje prvenstva vijestima o elitama, negativnim događajima (osobito onima što ih uzrokuju drugi), itd. (2006: 251). S obzirom na to da se u radu nije analizirala medijska agenda i hijerarhija vijesti, analizirale su se prividno manje ideološke odluke s kojima se novinari u svom radu sreću: tko su subjekti koji imaju pristup medijima kao izvori, koga se intervjuira, o kome se izvješćuje i tko će se citirati. Izvori informacija i glavni predstavljeni akteri u sukobu u okviru izvještavanja povezivali su se s Van Dijkovom tezom da „osobe, organizacije i države prevladavaju u tim obrascima pristupa, pa to vrijedi i za mišljenja i ideologije tih elita.,“ (2006: 252). Povlašteni pristup odražava se u povlaštenom citiranju, povoljnim mišljenjima, pristupu stranicama s komentarima, povlaštenim temama (Van Dijk, 2006: 252). Iako se očekuje da će prosvjednici i sve formalne i neformalne institucije vezane za prosvjed na FFZG-u biti marginalizirani izvor informacija, pretpostavka je da će razlike biti „unutar granica podnošljivosti“. Za razliku od, recimo, istraživanja Kleina gdje su se pripadnici aktivističkog pokreta Anonymouse češće svrstavali u negativne okvire (kao globalna prijetnja, primjerice) nego pozitivne kao legitimni aktivisti ili obazrivi heroji, a okvir izvještavanja fokus je davao na žrtve hakera marginalizirajući motivaciju pokreta (2015: 389).

Elitni izvori informacija kao ključni kreatori medijske reprezentacije stvarnosti koriste različite tehnike opskrbljivanja medija velikom količinom informacija čime se stvara znatna asimetrija u količini medijskog prostora za elitne i neelitne izvore (Hrnjić Kuduzović, 2017). Zhang i Cameron (2003) kod analize izvještavanja *New York Timesa* o sudskom procesu u koji je bila uključena američka nacionalna sigurnost pokazuju da se novinari u velikoj mjeri oslanjaju na službene izvore informacija bez kritičkog propitivanja istih. Ipak, kada je riječ o nekoj kriznoj situaciji novinari u svom izvještavanju postaju kritičniji prema službenim objavama elitnih institucija te su spremniji više nego inače ustupiti medijski prostor manje moćnim akterima (Hrnjić Kuduzović, 2017: 57). Posebno je to vidljivo u situacijama ugrožene reputacije organizacije zahvaćene krizom gdje će novinari biti skloniji parafrasiranju nego citiranju izjava predstavnika organizacije i većem oslanjanju na informacije iz drugih izvora (Barth & Donsbach, 1992 prema Kunczik & Zipfel, 2006: 101), čime se pak „otvara“ prostor neelitnim izvorima. Jedna, nama bliža studija (koja u fokusu nema proteste, ali tiče se same krizne situacije) uloge elitnih izvora u izvještavanju o migrantskoj krizi u dnevним novinama *Oslobodenje* (Bosna i Hercegovina),

Jutarnji list (Hrvatska) i *Politika* (Srbija) potvrdila je dominaciju elitnih izvora, odnosno vladinih institucija u izvještavanju i izostanak novinarskog skepticizma prema službenim izvorima informacija (Hrnjić Kuduzović, 2017: 70).

Za analizu aktivnosti publike na društvenim mrežama posebno je bila korisna studija protesta Burcha, Fredericka i Pegorara (2015) koji su analizirali pristup uokviravanja od dna prema gore. Istraživali su okvire u koje su pojedinci stavljali priču na Twitter tijekom prosvjeda u Vancouveru 2011. godine. Zabilježili su načine kako su sami svjedoci i sudionici događaja pravili kroniku istog na društvenim mrežama. Po prvi puta analizirale su se Twitter objave sportskog događaja i javnih nemira u kontekstu uokviravanja. Twitter je osigurao dodatni prostor za pojedince da nadišu tradicionalne načine izvještavanja i možda ponude drugu percepciju samih prosvjeda (2015: 411). Druga percepcija prosvjeda u radu se istražila analizom reakcija tj. komentara i aktivnosti publike na društvenim mrežama izazvane napisanim tekstovima o prosvjedu. Osnovni motiv bile su nove mogućnosti koje otvara prostor društvenih mrež za multiplikaciju mišljenja, ali i ulazak širokog dijapazona subjekata koji utječu na način kako se priča može ispričati.

3. Metodologija

Jedan od osnovnih ciljeva analize medijskog sadržaja utvrđivanje je i opisivanje obrazaca i trendova koje mediji oslikavaju (Gunter, 2000: 61; Wimmer & Dominick, 1994). S obzirom na to da je riječ o „tehnici koja donosi zaključke na temelju objektivnog i sustavnog identificiranja određenih obilježja poruka“ (Holsti, 1969 prema Grbeša, 2011), ista je odabrana jer se u istraživanju nastojalo uočiti i opisati određeni način medijskog reprezentiranja teme prosvjeda na FFZG-u zajedno s njegovim ključnim profesionalnim i ideološkim odlikama. Ista je metoda bila primijenjena u mnogim studijama protesta (Dağtaş & Tuna Çoban, 2011; Gitlin, 1980; Grimm, 2015; Cozma & Kozman, 2015; Jae Sik Ha, 2015; Klein, 2015). Provedena analiza kvalitativno-kvantitativne je naručiva, a odabrana je mješovita metoda jer se time „uvećava objektivnost rezultata istraživanja“ (Kurtić, 2017: 15), te usporedno s čisto kvalitativnim metodama, ovo se istraživanje temelji na brojanju i mjerenu većeg broja nekih jedinica, ali se pridaje mnogo pažnje i „vrstama“, ‚kvalitetama‘ i ‚razlikama‘ u samom tekstu“ (Bauer, 2000 prema Grbeša 2011).

Vodeći se glavnim dimenzijama komunikacijskih sadržaja koje je moguće mjeriti po Krippendorffu (1980, prema Kurtić, 2017) u radu su se ispitivala *fizička svojstva sadržaja* (broj citata, izvora informacija, online komentara itd.), *svojstva referiranja* (način na koji se u analiziranim sadržajima označavaju osobe, događaji, ideje, vrijednosti i sl.) gdje se uz kvantitativna obilježja (frekvencija referiranja) mogu mjeriti i kvalitativna (izravno, neizravno; ton, stajalište autora prema sadržaju ili temi itd.). Potonje jedinice referiranja karakteristične su i pogodne za dijagnosticiranje kvalitativnih svojstava komuniciranja (Kurtić, 2017: 19). Ispitivala su se i *propozicijska obilježja tekstova* (formati poruka, žanrovi – jer se uzimaju za prenositelje značenja).

Kvalitativni aspekt analize medijskih okvira povezan je s konstruiranim artikulacijama određenih okvira, odnosno s činjenicom da se prisustvo okvira prepoznaće u samom tekstu, a onda nužno i u njegovom značenju. U istraživanju se nastojalo utvrditi ključne okvire unutar kojih se tema prosvjeda na FFZG-u interpretira čime mediji ujedno određuju i parametre unutar kojih građani raspravljaju o tom javnom događaju (Gitlin, 1980: 7). Za utvrđivanje postojanja određenog obrasca koristila se Semetkova i Valkenburgova (2000) klasifikacija. Autori, analizirajući izvještavanje nizozemskih medija o europskoj politici, razlikuju *okvir odgovornosti* (interpretira priču tako da odgovornost za neki problem ili njegovo rješenje pripisuje određenom pojedincu, skupini ili vlasti); *okvir sukoba* (smješta priču u kontekst sukoba između pojedinaca, skupina ili institucija kako bi privukao pozornost publike);² *okvir ljudske priče* (daje nekom događaju, temi ili problemu ljudsko lice, snažan emotivni naglasak);³ *okvir ekonomskih posljedica* (smješta temu u kontekst gospodarskih posljedica koje će neki događaj, problem ili tema imati za određenog pojedinca, skupinu, instituciju, regiju ili zemlju), *okvir morala* (smješta priču u kontekst nekakvih moralnih preporuka, odnosno moralnih ili etičkih vrijednosti).

S obzirom na fleksibilnost prilikom slanja i primanja informacija za internetskog korisnika, ali i radi ograničenih istraživačkih resursa, kao izvor analize odabrana su tri online *news* portala koja funkcioniraju kao samostalni mediji, „koji djeluju samo u obliku internetske elektroničke publikacije“ (Benković & Balabanić, 2010) – Indeks.hr, Tportal i Net.hr, za razliku od onih internetskih

² Rutinski se pojavljuje u vijestima i može se primijeniti na širok raspon tema i koji nadilaze tematska, kulturna ili vremenska ograničenja.

³ Odnosi se na nastojanje da se vijest personalizira, dramatizira ili „emotivno nabije“ kako bi se zadržalo zanimanje publike.

stranica koje se bave svakodnevnom objavom novosti i informacija, a koji odgovaraju funkcijama dnevnog tiska ili informativne emisije i dodatak su njihovog tiskanog, radijskog ili televizijskog izdanja. Analizirani portali pripadaju među 10 najčitanijih *online news* portala u Hrvatskoj (www.1klik.hr, 2017).

Dvije su osnovne jedinice analize: 1. vijesti o prosvjedima na FFZG-u na spomenutim portalima objavljene u razdoblju od 14. rujna do 11. studenog 2016.; 2. pripadajući online komentari objavljeni na te vijesti pri čemu su analizirani izravni komentari, a ne i odgovori drugih komentatora na izravne komentare. Istraživanje je započelo događajem raspuštanja Studentskog zbora FFZG-a i pojavom zaštitara u prostorijama Fakulteta. Za završni događaj uzela se odluka Senata Sveučilišta u Zagrebu, kojom su ponisti izbori za Studentski zbor FFZG-a održani 25. i 26. ožujka 2015. Jedinice su analize prikupljene ručno, pregledom portala dva puta dnevno. Autor rada je izvršio kodiranje, unos podataka te statističku obradu istih u programu Statistica.

Vodeći se trima istraživačkim područjima rada razrađene su i operacionalizirane kategorije analize. Prvo su se ispitale formalne karakteristike medijskih tekstova kako bi se utvrdilo prisustvo standardnih elemenata profesionalnog novinarstva posvećenog istini i odgovorilo na pitanje kakva je kvaliteta objavljenih tekstova i u kojoj se mjeri podudaraju s normativnom standardnom kvalitetom izvještavanja koja se procjenjuje na temelju prisutnosti određenih tabloidnih karakteristika u stilu pisanja i obradi informacija. Riječ je o području istraživanja koje Hausman (1990), kako je uvodno navedeno, naziva *krivom reprezentacijom događaja*. Za opis formalnih karakteristika teksta korištene su varijable: forma (žanr), autorstvo teksta te varijable za procjenu prisutnosti određenih tabloidnih karakteristika u stilu pisanja i obradi informacija što odgovara kategorijama tema članka, naslov, oprema članka – broj fotografija, prikaz na najistaknutijoj fotografiji, povezanost fotografije i teksta, dodatna oprema uz sadržaj kao što je video ili linkovi na druge vijesti ili dijeljenje na mrežama, „sviđanje”.

S obzirom na to da prisutnost informacija (činjenica, podataka, slika) o nekom pitanju može poslužiti za formiranje baze za vezu koju okvir predstavlja (Tewksbury & Scheufele, 2009: 19), uvedena je posebna kategorija analize kojom se utvrđuje nameće li analizirani mediji određeni medijski okvir za interpretaciju analiziranog događaja. Semetkova i Valkenburgova klasifikacija medijskih okvira (2000) operacionalizirana je kao varijabla u okviru koje su se

tekstovi smještali u jedan od okvira: morala, odgovornosti, sukoba, ljudske priče ili ekonomskih posljedica. Navedena klasifikacija smatrala se odgovarajućom jer je primjenjiva na različite teme dok medijski okviri koji proizlaze iz paradigm protesta najčešće u središtu imaju političke tradicije i podjele (primjerice Ha (2015) medijske okvire dijeli u pet ideooloških paketa: demokratski pokret, sjevernokorejsko proljeće, nacionalna suverenost, antineoliberalizam i ekonomski prosperitet).

Definiranjem medijskih okvira odnosno „onoga što ujedinjuje informaciju u paket koji može utjecati na publiku” (Tewksbury & Scheufele, 2009: 19) odgovara se na pitanje kakav **medijski okvir nameću tekstovi** o problematici, sukobima i prosvjedu radnika i studenata FFZG-a. Pretpostavlja se da će najčešći medijski okviri biti oni morala, odgovornosti i konfliktu kojima se pojačava dramatičnost dogadaja, kao što je bio slučaj u istraživanjima paradigm protesta Yan i Kim (2015) te Cozma i Kozman (2015).

Pošto vjerovanja novinara o tome što je etički korektno mogu skriveno i otvoreno utjecati na medijski sadržaj, **ispitivanjem ideološke okosnice medijskog izvještavanja** o prosvjedima odgovorilo se na pitanje u kojoj je mjeri novinarska ideologija utjecala na prezentirani medijski sadržaj. Utvrđivanjem načina izvještavanja o danoj temi zaključivalo se o eventualnom ignoriranju, pogrešnom predstavljanju, iskrivljavanju, marginaliziranju, dekontekstualiziranju mogućih strana u sukobu, izvora informacija i subjekata događaja. Korištene su sljedeće varijable: broj citata, koga prikazuju citirane osobe (istomišljenike ili različite strane u sukobu), najčešće prikazane strane u sukobu, izvori informacija, vrijednosna orientacija.

Posljednji dio rezerviran je za posljedice medijskog izvještavanja o prosvjedima kroz analizu aktivnosti publike na društvenim mrežama kao svojevrsna reakcija na napisani tekst. Fokus je na online vijestima kroz prizmu potrebnog aktivnijeg angažmana publike u vrjednovanju informacija jer njihova veća i lakša dostupnost ne znači istu vjerodostojnjost. Uz ogromne količine novih vijesti koje je gotovo nemoguće stalno pratiti, društvene mreže djeluju kao filtri ogromne mase informacija koje kolaju mrežom. Riječ je o spirali po kojoj se diskurs online portala po načelu klika mišem prenosi kroz društvene mreže globalno (Đukić, 2012). Vodeći se time istraženi su načini multipliciranja medijskih iskaza s online news portala na društvene mreže iz perspektive odnosa medijskih okvira i okvira komentara. Navedena povezanost, ali i simbioza online medija

i društvenih mreža jasno se oslikava u mogućnostima dijeljenja odnosno podržavanja pojedinog online teksta („Like“) na razne društvene mreže. Odgovorilo se na pitanja postoje li neka točno određena obilježja medijskog iskaza koja uzrokuju veći broj komentara na tekstove te veći broj „dijeljenja“ ili „sviđanja“ poruke na društvenim mrežama. Zbog ograničenosti prostora rad se zadržao na kategorijama medijskih iskaza kao što su vrijednosna orijentacija teksta i naslov teksta gdje se polazilo od pretpostavke da će „negativniji“ tonovi tekstova i senzacionalniji pristup u izvještavanu polučiti veći broj komentara i dijeljenja. To se opravdava i onom starom frazom „If it bleeds it leads!“ Osnovne su kategorije analize kojima se istražuju reakcije čitatelja na napisani tekst, broj komentara na tekstove, broj „dijeljenja“ ili „sviđanja“ poruke na društvenim mrežama te odnos vrijednosne orijentacije članka i tipa naslova s brojem i vrijednosnom orijentacijom komentara. Podatci o broju komentara te broju „sviđanja“ i „dijeljenja“ medijskih tekstova na društvenim mrežama prikupljeni su preko web interfejsa analiziranih online portala sa zaključno 31. 1. 2017. godine. Zbog količine podataka obilježja tih medijskih iskaza koji polučuju najveći broj komentara križana su s kategorijama naslova teksta i vrijednosne orijentacije zbog pretpostavke da će negativniji tekstovi sa senzacionalističkim naslovima imati više komentara i dijeljenja.

4. Rezultati istraživanja i interpretacija

4.1. Formalne odlike analiziranih medijskih tekstova

Od ukupno analiziranih 111 jedinica u promatranom razdoblju, na Indeks.hr objavljeno je 58% (64), Tportalu 26% (29), a na Net.hr 16% članaka. Najčešći žanr, odnosno forma, u okviru koga se izvještavalo o prosvjedima na FFZG-u bila je izjava (31%) i izvještaj (23%) dok Tablica 1 prikazuje koje su žanrove određeni portali najviše koristili.

Tablica 1: Žanrovska struktura

Medij	Vijest	Reportaža	Komentar/ kolumna	Izjava	Preneseno s društvenih mreža	Izvještaj	Intervju	Ukupno
Index.hr	12	4	5	21	6	14	2	64
Postotak	19%	6%	8%	33%	9%	22%	3%	
Tportal	8	0	2	8	2	9	0	29
Postotak	28%	0%	7%	28%	7%	31%	0%	
Net.hr	3	1	1	6	4	3	0	18
Postotak	17%	6%	6%	33%	22%	17%	0%	
Ukupno	23	5	8	35	12	26	2	111
Postotak	21%	5%	7%	32%	11%	23%	2%	100%

$$X^2 = 8,30; p=0,76$$

$$\text{Cramer's } V = 0,19$$

Većina analiziranih medijskih iskaza potpisana je inicijalima (64%) što je jedan od trendova hrvatskog novinarstva (Malović, 2007: 14). Ukoliko usporedimo promatrane portale (Tablica 2) vidljivo je da postoji statistički značajna razlika u potpisivanju članaka gdje Index.hr u 77% slučajeva potpisuje članke s inicijalima, kod Tportala su 55% članaka agencijske vijesti, a Net.hr usporedno s ostalima ima najviše članaka s potpisanim punim imenom i prezimenom (33%). Puno ime autora članka najčešće je vezano uz komentare i kolumnne te je najrjeđe, a čitatelji pak vole znati tko je autor teksta. Neki se zbog toga upravo i odlučuju za određeni medij (Malović, 2007).

Tablica 2: Autorstvo članaka

	Inicijali	Puno ime i prezime	Agencijska vijest	Ukupno
Index.hr	49	10	5	64
Postotak	77%	16%	8%	
Tportal	13	0	16	29
Postotak	45%	0%	55%	
Net.hr	10	6	2	18
Postotak	56%	33%	11%	
Ukupno	72	16	23	111
Postotak	65%	14%	21%	100%

$X^2 = 34,66; p < 0,05$

Cramer's V = 0,395

4.2. Tabloidni vs. informativni pristup izvještavanju

Najčešće se tema prosvjeda na FFZG-u pratila kao primarna tema, odnosno u svega 9% slučajeva neka je druga tema bila nositelj članka, a da se u okviru nje povezivalo s događajima na FFZG-u. S obzirom na to da svojstva grafičkog prikaza, kao što su malen ili istaknut naslov, dug, kratak ili širok naslov (nekoliko stupaca ili jedan), fotografije ili bez njih, mogu imati ozbiljan utjecaj na čitateljevo tumačenje relevantnosti ili vrijednosti novinskih vijesti (Van Dijk, 2006: 271), posebno se analizirala vrsta naslova u člancima. Klasifikacija naslova preuzeta je iz istraživanja Grbeša (2011). Ukupno gledajući u izvještavanju o ovoj temi prevladavaju tendenciozni naslovi (32%), slijede ih informativni naslovi (25%) kao jedan od „formalnih obilježja predstavljanja određenog problema“ (Kunczik & Zipfel, 1998) te senzacionalistički s 23% i tendenciozni (19%). Imajući u vidu da naslovi služe kao znakovi objektivnosti, posebice njihova intencionalna struktura (Kurtić, 2011: 137), kako Tablica 3. prikazuje, najčešće Indeks.hr koristi naslove sa skrivenom težnjom odnosno namjerom, tendenciozne naslove (36%). Net.hr najčešće (39%), kako je očekivano, koristi politiku „sve je rečeno u opremi“, a naslovi postaju vijesti, kako Malović (2004: 101) opisuje senzacionalističke naslove. Tendenciozni i senzacionalistički naslovi oslikavaju situaciju u kojoj naslov ne sadržava esenciju medijskog tek-

sta te time često „dodatno sažimaju sadržaj poruke i dodatno udaljavaju nastali novinski oblik od stvarnosti“ (Obradović, 2007: 92). Kada čitatelj na osnovi istaknutih elemenata vijesti (nadnaslova, naslova i glave) predmet izvještavanja prepozna kao određenu vrstu događaja on će aktivirati očekivanja o uobičajenim empirijskim činjenicama, koje su dokazano nužni ili dovoljni uvjeti tipske strukture događaja. Ako su sadržane u vijesti tada joj se može vjerovati (Kurtić, 2007: 51).

Tablica 3: Analiza naslova

Medij	Informativan naslov	Kritički naslov	Senzacionalistički naslov	Tendenciozni naslov	Nije moguće utvrditi	Ukupno
Index.hr		10	11	23	1	64
Postotak	30%	16%	17%	36%	2%	
Tportal	8	6	8	7	0	29
Postotak	28%	21%	28%	24%	0%	
Net.hr	1	5	7	5	0	18
Postotak	6%	28%	39%	28%	0%	
Ukupno	28	21	26	35	1	111
Postotak	25%	19%	23%	32%	1%	100%

$$X^2 = 9,3; p=0,31$$

$$\text{Cramer's } V = 0,20$$

Ovom „koketiranju“ s tabloidnim pristupom kroz kombinaciju tendencioznih i senzacionalističkih naslova ide u prilog i ostala grafička oprema. Mediji u većini slučajeva (88%) objavljaju uz tekst jednu do dvije fotografije koje većinom (74%) prikazuju same sudionike događaja, ali u jednakoj mjeri jesu (41%) i nisu (43%) u izravnoj vezi s tekstrom. Fotografije koje nisu u vezi s tekstrom arhivske su fotografije, fotografije ranijih sukoba vezanih za problematiku KBF-a te fotografije osoba (kao primjerice dekana) koje nisu tema samog članka, ali se spominju. Korištenje fotografija pridonosi reprodukciji ideologija jer dramatična fotografija nekog točno određenog prizora, događaja ili osobe može biti

„snažnije” sredstvo izražavanja mišljenja nego riječi, ali se uvjerljivost zasniva na konkretnosti „primjera”. Kako zaključuje Van Dijk, fotografiji su potrebni zaključci čitatelja o tome što slika doista znači, kao što je i slučaj s pričanjem priča koje koriste primjere kao način prenošenja nečeg apstraktnog i ideologije (2006: 261).

Dodatni informativni potencijal može nuditi i video sadržaj, no ta se mogućnost koristila u svega 10% članaka, ali i linkovi na druge portale i druge vijesti te društvene mreže što su koristili svi analizirani mediji. Linkovi na druge vijesti koji su korišteni u 40% slučajeva ukazuju da su mediji ipak čitateljima omogućili dublje, podrobnije razmatranje i analizu pozadine informacija ukoliko su isti za to bili zainteresirani što ide u prilog informativnom pristupu izvještavanja. Link na drugi portal koji se koristio u svega 14% slučajeva ukazuje na to da mediji nisu koristili i druge načine osiguravanja legitimiteta vijesti ukoliko nisu u mogućnosti sami doći do izvora informacija. Mogućnost dijeljenja vijesti na mrežama te „sviđanja” bila je omogućena u svega 20% slučajeva čime se pokazuje da analizirani online news portalni nisu iskoristili sve potencijale novih medija za dolazak do publike.

Predstavljena žanrovska struktura izvještavanja (Tablica 1) može se tumačiti u korist tabloidnog, odnosno informativnog pristupa u izvještavanju. Na Indeks.hr prevladavajuća forma vijesti također su bile izjave (33%) i izvještaji (22%), ali za razliku od drugih medija ovaj portal u značajnoj mjeri donosi informacije i kroz klasičnu formu vijesti. Slično je i na Tportalu, dok nasuprot njima, na Net.hr prevladavaju isključivo izjave (33%) i vijesti prenesene s društvenih mreža (22%) pa tek onda izvještaji. Prevladavajući su žanr tzv. izjava u stvarnosti bili tekstovi, posebice na Net.hr koji se sastoje od dviju rečenica, a ne odgovaraju na osnovnih šest novinarskih pitanja pa nemaju klasičnu formu vijesti. Istodobno nisu ni klasična izjava neke osobe već služe doslovno kao opis za 15-ak fotografija koje poprimaju formu vijesti, odnosno koje analizirani mediji tretiraju kao vijest samu po sebi iako tako u naslovima nije najavljen (da je isključivo riječ o galeriji fotografija). To je klasični tabloidni pristup online portala što bi u tiskanoj inačici odgovaralo medijima poput 24 sata koji imaju malo teksta, puno fotografija i još više opreme od nadnaslova, preko naslova i podnaslova, Enter filea i sl. Slika 1 pokazuje jedan takav primjer. Inače, klasična izjava kao forma bi karakterizirala priklanjanje većoj personalizaciji vijesti. Uz izjavu prevladavajući je žanr i izvještaj koji, iako ide u korist informativnom

pristupu jer po sadržaju nudi više informativnog potencijala od vijesti, dublje analizira događaj. Također, u mnogim slučajevima koristi oblik kronološkog pričanja priče, odnosno prikazivanja događaja gdje objavljujući iz sata u sat nove informacije pojačava dramatiku i napetost događaja što je karakteristika senzacionalističkog načina izvještavanja (Slika 2). To je ujedno i način korištenja mogućnosti *online* portala kontinuirano izvještavati o događajima koji privlače njihovu publiku jer ne postoji ograničenje u prostoru ili vremenu emitiranja. No onda bi i video sadržaji trebali biti oblik dodatne komponentne tj. dokaz svojevrsnog „live“ prijenosa, a njih je bilo jako malo. Bez te komponente „virtualne prisutnosti“ čitatelja na licu mjesta (video uključivanje), uz izvještavanje iz sata u sat (što je u analiziranom slučaju svaka 2 do 3 sata), a bez značajnih novih informacija, samo se pojačava dramatika događaja i naglašava sam incident, a ne pozadina.

Slika 1: Forma izjave na Net.hr

Izvor: Net.hr, <http://net.hr/danas/hrvatska/nova-drama-na-filozofskom-ovo-su-najtamnije-stranice-u-povijesti-faksa/#1>

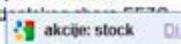
Slika 2: Forma izvještaja iz sata u sat na Indeks.hr

>> Tijek dogadaja na Filozofskom fakultetu pratite na Indexu:

18:43 "Budući da ne možemo donositi službene odluke, naš današnji sastanak nije mogao rezultirati nikakvim službenim odlukama.

Ne znamo čega se dekan boji, mi ne predstavljamo nikavu opasnost za njega, ali zaštitari su još uvijek ovdje. Nismo planirali nikakvo nasilno upadanje na Fakultet niti nikakve nasilne akcije. Pozivamo studente da se organiziraju, bit će Plenuma, pozivamo na daljnje akcije, možda ih bude, a možda ne bude. Dogovoramo se iz dana u dan", kazala je za Index članica Stud-a Irina Masnikosa.

18:05 Priopćenjem se oglasio i Studentski zbog FFZG-a.

"Povodom odluke Senata Sveučilišta u Zagrebu od 13. 9. Studentski zbor Filozofskog fakulteta i studentski predstavnici u Fakultetskom vijeću ukazuju na to da je raspuštanje Studentskog zbora još jedan u nizu pokušaja zaustavljanja legitimno pokrenutog postupka razrješenja dekana Filozofskog fakulteta Vlatka Previšića.

Takva nas odluka posebno iznenadjuje s obzirom na to da je rektor Boras bio taj koji je raspisao izbore za Studentski zbor upravo za 13 mjeseta, a dekan Previšić taj koji je potvrdio 13 studentskih predstavnika kao jednakopravne članove Fakultetskog vijeća. Gotovo godinu i pol nakon provedenih izbora za Studentski zbor, kao i godinu dana nakon početka mandata studentskih predstavnika u Fakultetskom vijeću, dekan i rektor zaključili su da su oba postupka bila nelegalna. Pitanje je zašto onda zbog njih odgovaraju studenti, a ne oni koji su ih raspisali i potvrdili?

4.3. Analiza medijskih okvira

Koketiranje dvaju pristupa stilovima izvještavanja vidljivo je i kroz analizu medijskih okvira prikazanu u Tablici 4. Mediji su se većinom koristili, iako neочекivano ovoj tematici, okvirom morala (26%), zatim okvirom odgovornosti (25%) te okvirom sukoba (22%), kao što je potvrđeno u ranije spomenutim istraživanjima (Semetko & Valkenburg, 2000; Yan & Kim, 2015; Cozma & Kozman, 2015), neovisno o tomu što su izvještavali o drugoj tematici. To znači da su uz izvještavanje o novim informacijama, mediji velik dio prostora posvetili objašnjavanju uzroka prosvjeda kao i razloga neslaganja među stranama u sukobu. Korištenje okvira odgovornosti, ali i okvira morala, ukazuje da su mediji namjeravali naglašavati dramatičan zaplet događaja čemu pridonosi i strateško odabiranje senzacionalističkih tema kao što je uključivanje političara i zaoštravanje sukoba širenjem aktera i tema na događaje koji nisu u izravnoj vezi s prosvjedom. Tako je središte izvještavanja o sukobu pomaknuto sa samog rješavanja istog na prebacivanje odgovornosti između glavnih aktera, ali kasnije i onih „sporednih“ kao što su primjerice političari koji su se međusobno prozivali za priklanjanje na jednu ili drugu stranu. U tom se smislu može reći da navedeni okviri, s obzirom na teme koje su pokrivali, mogu sugerirati veću dramatičnost samog događaja odnosno stavljanje naglaska na događaj, a ne sam problem. Kao i u ovom istraživanju okvir morala češće se koristi čime se ukazuje na to da su mediji krojili okvire sukladno specifičnosti teme izvještavanja (Yan & Kim, 2015: 499).

Okvir sukoba definitivno je onaj koji ide u prilog tabloidnom pristupu praćenja jer on smješta priču u kontekst sukoba kako bi se privukla pozornost publike i tome je najviše pribjegao Tportal (31%). Statistički značajna razlika potvrđena je i kod Tportala koji najviše prati ovaj događaj smještajući priču u kontekst moralnih preporuka i vrijednosti koje nameću sukobljene strane (31%), dok Indeks.hr ravnomjerno koristi i okvir morala i okvir odgovornosti (30%).

Pod kategorijom „nije moguće utvrditi“ smatralo se sve one tekstove u kojima su osigurane osnovne faktografske informacije i koji nisu „potpali“ pod niti jedan od pripadajućih okvira. Čak 15% uzorka dakle su činili tekstovi koji nisu imali zadani okvir već su nudili objektivne informacije. Slično je pokazano i u istraživanju Yan i Kim (2015) čime se ukazuje na inzistiranje novinara na osnovnim novinarskim vrijednostima – objektivnosti i neutralnosti.

Tablica 4: Analiza okvira izvještavanja

Medij	Okvir odgovornosti	Okvir sukoba	Okvir ljudske priče	Okvir ekonomske posjednice	Okvir morala	Nije moguće utvrditi	Ukupno
Index.hr	19	11	7	0	19	8	64
Postotak	30%	17%	11%	0%	30%	13%	
Tportal	3	9	3	0	9	5	29
Postotak	10%	31%	10%	0%	31%	17%	
Net.hr	6	4	1	2	1	4	18
Postotak	33%	22%	6%	11%	6%	22%	
Ukupno	28	24	11	2	29	17	111
Postotak	25%	22%	10%	2%	26%	15%	100%

$$X^2 = 20,5; p=0,02$$

$$\text{Cramer's } V = 0,30$$

Dodatno se htjelo provjeriti postoji li veza između medijskih okvira i naslova jer se očekivalo da će okvir sukoba najčešće imati i senzacionalističke naslove s obzirom na to da se na taj način dodatno pojačava senzacija i negativnost. Tablica 5 pokazuje da ne postoji statistički značajna razlika kod korištenja određenih naslova u kombinaciji sa zadanim medijskim okvirom. Ista se može pripisati malom uzorku, no određena obilježja postoje, a to je da okvir sukoba najčešće koristi senzacionalističke naslove (33%), okvir odgovornosti recimo tendenciozne (36%) i kritičke (25%) dok okvir morala kritičke (31%) i senzacionalističke naslove (28%) što ide u prilog tomu da iako se nije koristio okvir sukoba kao onaj koji se može povezivati s tabloidnim pristupom, senzacionalističkim se naslovom nastojala dodatno dramatizirati priča.

Tablica 5: Križanje medijskog okvira i naslova tekstova

Okvir	Informativan naslov	Kritički naslov	Senzacionalistički naslov	Tendenciozni naslov	Nije moguće utvrditi	Ukupno
Okvir odgovornosti	6	7	5	10	0	28
Postotak	21%	25%	18%	36%	0%	
Okvir sukoba	6	2	8	7	1	24
Postotak	25%	8%	33%	29%	4%	
Okvir ljudske priče	3	1	2	5	0	11
Postotak	27%	9%	18%	45%	0%	
Okvir ekonomskih posljedica	0	1	1	0	0	2
Postotak	0%	50%	50%	0%	0%	
Okvir morala	6	9	8	6	0	29
Postotak	21%	31%	28%	21%	0%	
Nije utvrđivo	7	1	2	7	0	17
Postotak	41%	6%	12%	41%	0%	
Ukupno	28	21	26	35	1	111
Postotak	25%	19%	23%	32%	1%	100%

$$X^2 = 19,9; p=0,45$$

$$\text{Cramer's } V = 0,21$$

4.4. Selekcija izvora informacija i vrijednosna orijentacija tekstova prema prosvjedu

Polazeći od toga da se svaki događaj prvenstveno doživljava subjektivno, izbor gledišta prijenosa tog iskustva bit će određen raznim motivima. Za istinu o nekom događaju bit će potrebno što je više moguće svjedoka (Ivas, 1988: 61), odnosno izvora informacija kako bi novinska priča imala odgovarajuću legitimnost. Hegemonija jedne priče nad drugim pričama znak je lažnosti ili ideo-

logiziranosti (Ivas, 1988: 61). Kategorije analize, broj citata, prikazi citiranih osoba i izvori informacija, odnosno glavni subjekti u događaju, utvrđivali su moguću ideologiziranost u prikazu događaja. Ukupno gledajući, iako u 30% tekstova nema citata, u njih 39% gdje ih ima citirano je više osoba što je nužna potvrda vjerodostojnosti istraživane teme u medijima – barem dva neimenovana izvora (Žlof, 2007: 85). Navedeni podatci ne govore o različitim kutovima gledišta koja su prikazana kroz tu citiranost s obzirom na to da su 54% citirane osobe istomišljenici, a ne različite strane u sukobu. Iako nije riječ o statistički značajnoj razlici ($X^2 = 2,84$; $p=0,83$) Tportal najčešće koristi (41%) više citata uz Net.hr (50%) dok Indeks.hr među promatranim portalima koristi najviše tekstova bez citata (33%), ali i tekstova sa samo jednim citatom (20%). Tablica 6 prikazuje na koji način mediji „manipuliraju“ citiranošću obzirom da si većim brojem citata, kao i većim brojem izvora informacija priskrbljuju legitimnost i neovisnost vijesti, no ne nude prikaz različitih strana u sukobu. Malović zato tvrdi da je citiranje metoda koja je novinarima „strana“, a kad se to čini, obično se citira jedna osoba, tako da je čitatelj uskraćen za drugo mišljenje, što je jedan od osnovnih novinarskih postulata (2007: 15). Na taj način vješto se koristi faktor iznenađenja i šokiranja javnosti čime novinar umanjuje svoju vjerodostojnost jer naknadno objavlјivanje stava druge strane nikako ne može umanjiti počinjenu štetu (Vilović, 2004).

Tablica 6: Prikaz različitih strana u citatima

	Nema citata	Citirani su istomišljenici	Citati prikazuju različite strane	Ukupno
Index.hr	21	33	10	64
Postotak	33%	52%	16%	
Tportal	7	18	4	29
Postotak	24%	62%	14%	
Net.hr	5	9	4	18
Postotak	28%	50%	22%	
Ukupno	33	60	18	111
Postotak	30%	54%	16%	100%

$$X^2 = 1,52; p=0,8222$$

$$\text{Cramer's } V = 0,082$$

Budući da se u svakom medijskom tekstu moglo prikazati više aktera, svaki pojedinačni akter tretiran je kao zasebna varijabla. Akteri su grupirani sukladno njihovim pozicijama u sukobu i diskursu. Jednu stranu činili su tzv. institucionalni akteri (Senat, dekan FFZG-a i rektor Sveučilišta u Zagrebu) dok su najčešće drugu stranu sukoba prikazivali studenti i profesori FFZG-a gdje se za potrebe istraživanja ustrojila posebna kategorija tzv. formalne i neformalne institucije vezane za rad FFZG-a. Nju su činili Sindikat Akademika solidarnost, Inicijativa članova Vijeća FFZG-a, Studentski zbor FFZG-a, Studentsko vijeće, Plenum FFZG-a te studenti i profesori FFZG-a. Na istoj „strani u sukobu“ najčešće su bili i ostali prikazani akteri kao što su drugi fakulteti, političari, stručnjaci i ostali koji čine šиру javnost. Tablica 7 prikazuje zbirne podatke (frekvencije) dok usporedba po portalima zbog broja tabličnih prikaza nije uključena u rad.

Tablica 7: Izvori informacija/prikazane strane u događaju

Akteri/prikazane strane (mogućih više odgovora)	Senat	Dekan	Rektor	FFZG (formalne i neformalne institucije)	Drugi fakulteti - šira akademска zajednica	Političari	Sručnjaci	Ostalo	Anoniimi
Broj prikaza	6	27	17	59	2	26	13	6	2
Udio u ukupnom	5%	24%	15%	53%	2%	23%	11%	5%	2%

Najčešće prikazane strane u sukobu razne su formalne i neformalne institucije FFZG-a (53%) koje podupiru rad fakulteta, između ostalog, studentski plenum te nekolicina profesora koji ih podržavaju kao glavni akteri sukoba i nositelji „priče“. I tzv. „institucionalni govornici ili predstavnici koji imaju više autoriteta pa i više vjerodostojnosti“ (Van Dijk, 2006: 354), a posebno dekan i rektor imaju značajan udio kao izvori informacija što ide u prilog Van Dijkovom stavu da su oni koji imaju aktivan pristup masovnim medijima i

nadzor nad njima obično pripadnici elita, širi doseg često se združuje s većom vjerodostojnošću govornika/pisca i odatle s većom mogućnošću da se modeli izgrade onako kako želimo (Van Dijk, 2006: 354). Kako je riječ o kriznoj situaciji koja u većoj mjeri narušava ugled određene organizacije, u ovom slučaju i FFZG-a, ali i samoga Sveučilišta, vidljivo je da su i formalne i neformalne grupe dobile veći medijski prostor kojim bi inače dominirali institucionalni izvori informacija. Manjoj ovisnosti o elitnim izvorima u izvještavanju o ovom događaju svakako su pridonijeli i digitalni mediji, online news portali, jer su novinarima omogućili pronalaženje informacija iz različitih izvora, stavili im na raspolaganje širi repertoar interpretativnih okvira u koje mogu situirati priču te olakšali komunikaciju sa službenim i neslužbenim izvorima (Hrnjić Kuduzović, 2017: 58).

Jednostrano prikazivanje priče stvorilo je donekle iskrivljenu sliku o zlom i starom dekanu koji studente i pojedine profesore sprječava u normalnom djelovanju Fakulteta što sigurno nije krajnja istina s obzirom na to da ni jedna priča nije crno-bijela. Zato je i na novinarima bio zadatak da dublje istraže zadanu temu i ako ništa drugo, prikažu obje strane priče podjednako i objektivno ostavljajući na konačnom čitatelju posljednju prosudbu situacije. Svakako treba spomenuti i širu javnost koju čine stručnjaci na koje se novinari najčešće oslanjaju kada događaj treba smjestiti u kontekst i objasniti značenje određene vijesti. Pošto objektivnost sprječava reportera iznijeti mišljenje, on treba pronaći stručnjaka koji će razumljivo analizirati događaj, a izbor stručnjaka je taj koji ima veliki utjecaj na način kako će se dana informacija oblikovati (Shoemaker & Reese, 1996: 126). Iako potonji autori ističu da su najčešći stručnjaci ustvari uska homogena i elitna grupa ljudi, stručnjaci koji su analizirali prosvjed na FFZG-u u većini slučajeva bili su novinari i urednici raznih medija (Zadarski list, HRT, N1, Srednja.hr), a činili su 11% izvora informacija u medijskim tekstovima. Najveća skupina koja se ističe među širom javnosti političari su koji su kao izvor informacija bili u 23% slučajeva. To se objašnjava time da se najčešće događaj u kojem sudjeluje neka organizacija interpretativno povezuje s medijskom agendom, odnosno spektrom tema kojima se bave mediji, pa i dominantnim načinom njihove prezentacije (Kurtić, 2016: 226). Navedeni se događaj u određenom dijelu medijskih tekstova nastojao politizirati. Konkretno, pojedini su se političari (stranka Pametno, zastupnica zagrebačke Gradske skupštine, HSLS, HDZ, ministar obrazovanja, saborski zastupnici) uključivali

na razini javne podrške kroz medije za jednu ili drugu stranu i na temelju čega je taj diskurs prerastao u onaj između krajnje lijeve i krajnje desne političke opcije na političkoj sceni Hrvatske što je uvijek dio medijske agende.

4.5. Vrijednosna orijentacija tekstova prema prosvjedu

U prilog jednostranom prikazu događaja ide i kategorija vrijednosne orijentacije članka prema kojoj je novinar unutar teksta dao podršku određenoj strani (Tablica 6). Unatoč statističkoj razlici koja nije značajna potrebno je istaknuti da su mediji ili zauzeli neutralan stav kako se očekuje ili su lažno prikazivali neutralno gledište jer su prikazali samo jednu stranu u sukobu i to najčešće onu koja ide u prilog studentima i profesorima FFZG-a, a ne institucionalnim predstavnicima. U tom se smislu pod lažnim neutralnim stajalištem promatralo sve medijske izvještaje u kojima je prikazana samo jedna strana sukoba, a da u okviru njih novinar posve neutralno pristupa temi, bez „navijanja” za jednu od sukobljenih strana, odnosno, bez naglašavanja pozitivnih koraka strane koja je u tekstu predstavljena.

Jedno od objašnjenja ovakvih rezultata svakako može biti i da je ta strana u sukobu prva iskoristila priliku definirati problem. S obzirom na to da postoji podjela na dvije suprotstavljene strane, a da se sukob većinom prikazivao jednostrano u tekstovima u kojima je dana podrška studentima, nije nužno značilo da je tekst išao protiv dekana. Naime, u takvim tekstovima dekan i njegova strana priče uopće se nije spominjala već se samo navodio rasplet sukoba ili najave dalnjih aktivnosti. Kategorija podrška dekanu nije uvedena jer je nastavno osoblje, članovi Vijeća FFZG-a, kao i studenti, prvo pristupilo medijima i prezentiralo svoju „stranu priče” čime su definirali problem i nametnuli inicijalni interpretativni okvir kojeg je dalje usmjeravala javnost. Na taj način niti jedan medijski tekst u središtu nije imao podršku dekanu, jer ako se i nudila samo „njegova strana priče” riječ je bila o preuzetim i od riječi do riječi prenesenim izjavama i priopćenjima za javnost.

Tablica 8: Vrijednosna orijentacija članaka

Medij	Podrška studentima	Neutralno stajalište	Lažno neutralno stajalište	Protiv studenata	Protiv dekana	Nije moguće utvrditi	Ukupno
Index.hr	16	12	11	1	11	13	64
Postotak	25%	19%	17%	2%	17%	20%	
Tportal	6	8	9	0	3	3	29
Postotak	21%	28%	31%	0%	10%	10%	
Net.hr	2	6	3	0	5	2	18
Postotak	11%	33%	17%	0%	28%	11%	
Ukupno	24	26	23	1	19	18	111
Postotak	22%	23%	21%	1%	17%	16%	100%

$$X^2 = 9,1; p=0,52 \\ \text{Cramer's } V = 0,20$$

Koristeći takav pristup možemo tvrditi da su u pojedinim izvještajima o prosvjedima na FFZG-u prevladali ideološki govor, posebno u tekstovima s lažnim neutralnim stajalištem (21%) koje se najčešće uočavalo u onim člancima koji su naizgled napisani na objektivan i neutralan način, ali upotreboom riječi zamki, naslova ili slika daje se prikriveno stajalište novinara. Kao element novinarske ideologije, fokus na elitne izvore ili tzv. službene izvore informacija, vidljiv je i u udjelu institucionalnih izvora informacija. „Službeni izvori” pomazuju novinarima da se prikažu objektivnim i vjerodostojnjim u procesu što ishodi profesionalnim načinom ponašanja koji služi perpetuiranju moći legitimnih institucija (Akhavan-Majid & Ramaprasad, 1998: 137).

4.6. Aktivnost publike na društvenim mrežama kao reakcija na medijske iskaze o prosvjedima

Analizom varijanci nastojalo se utvrditi postoje li neka točno određena obilježja medijskog iskaza koja uzrokuju veći broj komentara na tekstove te veći broj „dijeljenja” ili „sviđanja” poruke na društvenim mrežama. Zbog opsežnosti analize prvo se ispitalo razlikuju li se tekstovi različite vrijednosne orijentacije u prosječnom broju komentara te prosječnom broju *like/share* gdje se očekivalo da će „dramatičnost” i „negativnost” kao i sukob biti u fokusu te shodno tomu da će tako intonirani tekstovi biti oni koji se najviše i komentiraju. Pokazalo se da ne postoji statistički značajna razlika između broja komentara na određeni članak s različitim vrijednosnim orijentacijama ($F=1,2895$; $p=0,278$). Razlika ipak postoji i vjerojatno bi bila veća da je uzorak za analizu bio veći. Najveći prosječni broj komentara imaju tekstovi koji prikazuju lažno neutralno stajalište (36,2) odnosno, tekstovi koji su protiv dekana (26,4) i daju podršku studentima (25,9), a najmanje tekstovi s neutralnim stajalištem (13,6). Post hoc analizom (Fisher testom) nije se utvrdilo postojanje statistički značajne razlike u prosječnom broju komentiranja medijskog teksta u odnosu na njegovu vrijednosnu orijentaciju ni kada se promatra svaka grupa zasebno usporedno s ostalim grupama (Tablica 9). Najveće se razlike mogu uočiti kod grupe koja ima neutralno stajalište u odnosu na grupu tekstova koji prikazuju lažno neutralno stajalište.

Tablica 9: Post hoc analiza vrijednosna orijentacija tekstova i broj komentara

Vrijednosna orijentacija	(1) 25,917	(2) 13,692	(3) 36,217	(4) 26,421	(5) 37,765
Podrška studentima		0,291	0,388	0,967	0,361
Neutralno stajalište	0,291		0,056	0,302	0,060
Lažno neutralno stajalište	0,388	0,056		0,439	0,905
Protiv dekana	0,967	0,302	0,439		0,406
Nije utvrđivo	0,361	0,060	0,905	0,406	

Na isti je način analiza varijanci pokazala da ne postoji statistički značajna razlika ni u broju dijeljenja pojedinog članka obzirom na njegovu vrijednosnu podršku jednoj od sukobljenih strana ($F=1,4874$; $p=0,21$). Prosječno se najviše

dijelilo tekstove koji vrijednosno podržavaju studente (565,8) i koji su protiv dekana (438,6), a najmanje one s neutralnim stajalištem (136) i lažnim neutralnim stajalištem (271).

Drugo pitanje provjeravalo je vezu naslova teksta i broja komentara te dijeljenja tog sadržaja. Analiza varijanci pokazala je, vjerojatno zbog malog uzorka, da ne postoji statistički značajna razlika ni u broju komentara ($F=1,3677$; $p=0,25$) ni u dijeljenju i sviranju pojedinog članka s obzirom na njegov naslov ($F=0,69$; $p=0,55$). Najveći prosječni broj komentara su postizali kritički naslovi (33,2) i senzacionalistički (34,5) te tendenciozni naslovi (28,1). Dok se prosječno najviše dijelilo članke s tendencioznim naslovima (508) i kritičkim (410), nakon čega slijede senzacionalistički (377) i informativni (221). U objema promatranim kategorijama post hoc analiza je pokazala da ne postoje razlike ni kada se uspoređuju posebno svaka grupa.

Iako nije riječ o statistički značajnim rezultatima veći broj dijeljenja i komentiranja članaka s naslovima koji nisu informativnog karaktera i s vrijednosnom orientacijom članaka koja dodatno podržava dramatičnost događaja podržana je i očekivanim odnosom napisanog članka i komentara. Riječ je o kategoriji koja ukazuje na to koliko su novinari zadovoljili informativni potencijal teksta i koliko su uspjeli odgovoriti na pitanja koja proizlaze iz situacije. Komentari su ukupno gledajući najčešće bili satirični (38%), ali jednako su podržavali iznesena stajališta u tekstu (22%) kao što nisu imali veze s tekstrom (20%) već su bili vezani za druge aspekte događaja koji nisu prezentirani. Primjerice, tekstovi podrške ili prozivanja političara, saborskih zastupnika, političkih stranaka, raznih udruga koji su ukazivali na političke konotacije sukoba. One su posebno vidljive kroz javnu raspravu društvenim mrežama o lijevim i desnim ekstremnim stavovima pojedinih političara, a koje pak vjerno i bez interpretacije ili pojašnjavanja konteksta prenose analizirani *online* portali u cijelosti. Analiza komentara pokazala je da se način uokviravanja teksta najčešće prihvata takav kakav je postavljen u medijskom tekstu ili se uopće tema prosvjeda (članka) u komentarima ne dotiče. Dodatni su problem i sami komentari, koji mogu biti predmet samostalne analize s obzirom na to da se građani kao korisnici u slobodnim komentarima ne moraju pridržavati profesionalnih standarda izvještavanja (Vilović, 2014: 248). To otvara nova područja za daljnja istraživanja u području etičnosti kanala komunikacije – društvenih mreža.

5. Zaključak

Iako su se burna i gotovo scenska događanja oko promatranog događaja prosvjeda na FFZG-u trenutno stišala, ova analiza izvještavanja online news portala o tom protestu ukazala je na nekoliko bitnih zaključaka.

Analiza formalnih odlika medijskih tekstova pokazuje određeni stupanj „koketiranja“ u izvještavanju s tabloidnim pristupom kroz kombinaciju tendencioznih i senzacionalističkih naslova, kao i ostalom grafičkom opremom u tekstovima (većinom fotografije koje u polovici izvještaja nisu u izravnoj vezi sa sadržajem; dominacija izjave kao žanra bez odgovora na osnovnih 6 novinarskih pitanja; izostanak video sadržaja, kao i pojava forme izvještaja „iz sata u sat“, ali bez donošenja novih informacija). Na taj je način oprema medijskih tekstova neizravno naglašavala emotivno potentne, melodramatične i pretjerano pojednostavljenе elemente vijesti čime se određena tema može trivijalizirati i svoditi na glavnu negativnost, kao što je u analiziranom slučaju bio ulazak zaštitara u prostorije Fakulteta.

U izvještavanju o prosvjedima podjednako su dominirali medijski okviri morala, odgovornosti i sukoba što je bilo suprotno očekivanjima. S obzirom na to da je primaran čin kojim se potaklo veće medijsko zanimanje za taj događaj upravo sam sukob i intervencija zaštitara, očekivalo se da će i mediji na taj način uokviravati navedeni događaj. Uključivanje okvira odgovornosti i morala svakako je pridonijelo pojašnjavanju uzroka prosvjeda kao i razloga neslaganja među stranama u sukobu, ali je i širenjem broja aktera i tema koje nisu u izravnoj vezi s prosvjedom i njegovim rješavanjem fokus prebacilo na priču o „podržavanju pojedinih strana“ i prebacivanju odgovornosti. Takvo uokviravanje priče odmiče fokus izvještavanja s problema na sam događaj što je jedan od elemenata novinarske ideologije.

Sukladno paradigm protesta, očekivalo se da će prosvjednici i sve formalne i neformalne institucije vezane za prosvjed na FFZG-u biti marginalizirani izvor informacija, no rezultati su pokazali da su u kriznoj situaciji koja u većoj mjeri može narušiti ugled određene organizacije, oni dobili veći medijski prostor u odnosu na institucionalne izvore. Manjoj ovisnosti o elitnim izvorima u izvještavanju o ovom događaju svakako je pridonijela činjenica da je riječ o *online news* portalima jer su oni novinarima omogućili pronalaženje informacija iz različitih izvora, stavili su im na raspolaganje širi repertoar interpretativnih okvira

u koje mogu situirati priču te olakšali komunikaciju sa službenim i neslužbenim izvorima.

Novinarska ideologija ipak je u manjoj mjeri utjecala na prezentirani medijski sadržaj jer je izostao fokus na elitne izvore informacija i aktere te naglašavanje devijantnog u protestima. Selekcija izvora informacija pokazala je da ne postoji izrazita dominacija pojedine strane u sukobu, jer se dekan, Senat i rektor mogu smatrati jednom stranom priče te su zajedno činili primarni izvor informacija u 44% slučajeva. Najčešći izvori informacija (53%) ipak su bile razne formalne i neformalne institucije FFZG-a koje podupiru rad Fakulteta, između ostalog studentski plenum te nekolicina profesora koji ih podržavaju kao glavni akteri sukoba i nositelji „priče”.

Mediji su najčešće jednostrano prikazivali sukobe vezane za prosvjede na FFZG-u, stvarajući privid neovisnosti većim brojem izvora informacija koji su citirali mahom istomišljenike čime su doprinijeli ideologiziranosti diskursa. Stav novinara prema temi najčešće je bio neutralan, kao što se očekivalo, ali i lažno neutralan jer u takvim tekstovima najčešće je prikazana samo jedna strana u sukobu, najčešće ona koja ide u prilog studentima i profesorima FFZG-a, a ne institucionalnim predstavnicima u okviru koje novinar nije naglašavao niti pozitivne niti negativne strane prikazanih subjekata.

Rezultati su pokazali da ne postoje konkretna obilježja medijskog iskaza koja uzrokuju veći broj komentara na tekstove te veći broj „dijeljenja” ili „sviđanja” poruke na društvenim mrežama iako se očekivalo da će „negativniji” tonovi tekstova i senzacionalniji pristup u izvještavanu (promatran kroz odabir naslova) polučiti veći broj komentara i dijeljenja. Analiza *online* komentara na medijske izvještaje o prosvjedu pokazala je da se način uokviravanja teksta najčešće prihvata takav kakav je postavljen u medijskom tekstu i u samim komentarima ili se uopće tema prosvjeda (članka) u komentarima ne dotiče. Time se pak potvrdilo da se diskurs s *online* portala po principu klika mišem prenosio kroz društvene mreže bez dodatnog kritičkog propitivanja koje bi odstupalo od nametnutog okvira u kojemu je tekst napisan.

Literatura

- Akhavan-Majid, R. & Ramaprasad, J. (1998). Framing and Ideology: A Comparative Analysis of US and Chinese Newspaper Coverage of the Fourth United Nations Conference on Women and the NGO Forum. *Mass Communication and Society*, 1(3–4): 131–152.
- Benković, V. & Balabanić, I. (2010). Analiza sadržaja najposjećenijih hrvatskih internetskih portala. *Medijska istraživanja*, 16(2): 43–56.
- Bratonja Martinović, Lj. (2.4.2016.). Smijenjena prodekanica Filozofskog koja se protivila suradnji s Katoličko-bogoslovnim fakultetom, [Novilist.hr], Dostupno na: <http://www.novilist.hr/Vijesti/Hrvatska/Smijenjena-prodekanica-Filozofskog-koja-se-protivila-suradnji-s-Katolicko-bogoslovnim-fakultetom> (23.1.2018.)
- Bunjac, N. (15.9.2016). Vrijeme dekana Previšića i Boga kao gospodara svih znanosti je okončano, [Index.hr], Dostupno na: <http://www.index.hr/vijesti/clanak/vrijeme-dekana-previsica-i-boga-kao-gospodara-svih-znanosti-je-okoncano/919570.aspx> (23.1.2018.)
- Burch, M. L., Frederick, E. L. & Pegoraro, A. (2015). Kissing in the Carnage: An Examination of Framing on Twitter During the Vancouver Riots. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, (59)3: 399–415.
- Car, V. (2015). *Mi i oni kroz medijske naočale*. Zagreb-Beograd-Sarajevo: ACT Printlab.
- Cozma, R. & Kozman, C. (2015). The Syrian Crisis in the News. *Journalism Practice*, (9)5: 669–686.
- Dağtaş, E. & Tuna Çoban, E. (2011). An Assessment of Syndicalist Movements in Turkey and the Presentation in the Press: The Sample Case of the Strike Decision of Hava-iş Union. *Informatologija*, 44(4): 333–340.
- Dukić, M. (2012). Kritička analiza novomedijskog diskursa o izvještavanju s polufinalne utakmice Hrvatske Srbije na Europskom rukometnom prvenstvu 2012. Prisutnost ideološkog diskursa u online medijima i njegova manifestacija u društvenim mrežama. In M. Plenković (ed.), *Društvo i tehnologija 2012 - Dr. Juraj Plenković* (pp. 158–174). Lovran: Hrvatsko komunikološko društvo.

- Edelman, M. J. (1993). Contestable Categories and Public Opinion. *Political Communication*, 10(3): 231–242.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4): 51–58.
- Fitzgerald, P. (2017.) Sourcing Patterns Within British And American News-paper Coverage of the 2011 Egyptian Revolution: The Rise of Non-Elite Primary Definers. *Journal of Media Critiques*, 3(10): 173–192.
- Gitlin, T. (1980). *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Grbeša, M. (2011). Europska unija u hrvatskom tisku od 2007. do 2011. In I. Šiber (ed.), *Hrvatska i Europa - strahovi i nade* (pp. 120–137). Zagreb: Biblioteka Politička misao.
- Grimm, J. (2015). Hegemonic Framing of Malcolm X and Martin Luther King, Jr., in Northeastern Newspapers. *Howard Journal of Communications*, 26: 313–332.
- Gunter, B. (2000). *Media Research Methods*. London: Sage Publications.
- Ha, J. S. (2015). Arab Spring is Wake-Up Call for Kim Jong-Il. *Journalism Practice*, (2)5: 741–759.
- Hrnjić Kuduzović, Z. (2017). Uloga elitnih izvora u izvještavanju o migrantskoj krizi u dnevnim novinama Oslobođenje, Jutarnji list i Politika. In V. Car, & M. Matović (eds.), *Mediji, novinarstvo i ljudska prava* (pp. 57–74). Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Hanns-Seidel-Stiftung.
- Ivas, I. (1988). *Ideologija u govoru*. Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo.
- Jarić Dauenhauer, N. (17.3.2016). „Spajanje“ FFZG-a i KBF-a: Što se to zapravo događa?, [Tportal.hr], Dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/spajanje-ffzg-a-i-kbf-a-sto-se-to-zapravo-dogada-20160316> (23.1.2018.)
- Jusić, T. (2008). Medijski diskurs i politika etničkog sukoba: Jugoslavenski slučaj. In G. Đerić (ed.), *Intima javnosti* (pp. 40–63). Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju.
- Klein, A. G. (2015). Vigilante Media: Unveiling Anonymous and the Hacktivist Persona in the Global Press. *Communication Monographs*, (82)3: 379–401.

- Klik.hr (2017). NOVO: Popis najboljih web portala u Hrvatskoj, 1Klik.hr, Dostupno na: <https://1klik.hr/> (10.10.2017.)
- Kunczik, M. & Zipfel, A. (1998). *Uvod u publicističku znanost i komunikologiju*. Zagreb: Zaklada Friedrich Ebert.
- Kurtić, N. (2007). Konceptualizacija istraživanja. In S. Malović (ed.), *Vjerodostojnost novina* (pp. 39–67). Zagreb: Sveučilišna knjižara.
- Kurtić, N. (2011). *Komunikološki ogledi*. Tuzla: Bosanska riječ.
- Kurtić, N. (2016). *Odnosi s javnostima*. Sarajevo: University press.
- Kurtić, N. (2017). *Kvantitativna i kvalitativna analiza sadržaja*. Sarajevo: University press.
- Majstorović, D. (2010). Etički prijepori i vjerodostojnost dnevnih novina. *Medijske studije*, 1: 55–64.
- Malović, S. (2004). *Medijski prijepori*. Zagreb: Međunarodni centar za obrazovanje novinara.
- Malović, S. (2007). Vjerujemo li novinama?. In S. Malović (ed.), *Vjerodostojnost novina*. Zagreb: Sveučilišna knjižara.
- Obradović, Đ. (2007). Medijski prikaz zbilje, *Medianali*, 1(2): 87–101
- Semetko, H. A. & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of Communication*, 50(2): 93–109.
- Shoemaker, P. & Reese, S. (1996). *Mediating the Message: Theories of Influences on media content*. New York: Longman
- Terzić, N. (2016). Sindrom postnovinarstva: atraktivna multimedija i nediferenciran sadržaj. In Z. Kuduzović Hrnjić (ed.), *Informisanje internetske generacije* (pp. 139–153). Tešanj: Planjax Komerc.
- Tewksbury, D. & Scheufele, D. A. (2009). News Framing Theory and Research. In J. Bryant & M. B. Oliver (eds.), *Media Effects: Advances in Theory and Research* (pp. 17–33). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Yan, Y. & Kim, Y. (2015). Framing the Crisis by One's Seat: A Comparative Study of Newspaper Frames of the Asiana Crash in the USA, Korea, and China, *Asian Journal of Communication*, 25(5): 486–506.

- Van Dijk, A. T. (1988). *News as Discourse*. New Jersey: Lawrence Earlbaum Associates Publication
- Van Dijk, A. T. (2006). *Ideologija: Multidisciplinarni pristup*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
- Vilović, G. (2004). *Etički prijepori u Globusu i Nacionalu 1999.-2000*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti.
- Vilović, G. (2014). Etičnost masovnog komuniciranja. In S. Malović (ed.), *Masovno komuniciranje* (pp. 228–272). Zagreb: Golden marketing Tehnička knjiga.
- Zhang, J. & Cameron, G. (2003). Study Finds Sourcing Patterns in Wen Ho Lee Coverage. *Newspaper Research Journal*, 24(4): 88–101.
- Žllof, K. (2007). Važnost izvora za vjerodostojnost medija. In S. Malović (ed.), *Vjerodostojnost novina* (pp. 77–91). Zagreb: ICEJ, Sveučilišna knjižara.
- Wimmer, R. & Dominick, J. R. (1994). *Mass Media Research: An Introduction*. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company.

Marina Đukić
Josip Juraj Strossmayer University of Osijek,
Department of Cultural Studies, Croatia

MEDIA FRAMING OF THE PROTESTS AT THE FACULTY OF PHILOSOPHY IN ZAGREB

Abstract: Having in mind the presence of ideological media influence in the areas in which audiences do not have alternative ideological sources or personal experiences and taking into account the fact that evaluation and selection of news are led by certain ideological systems, this paper explores the main elements of journalistic ideology present in the media reporting about the protests at the Philosophy College in Zagreb. Media content analysis is applied on the sample of three online news portals Indeks.hr, Tportal.hr and Net.hr, in the period of two months. The analysis included 111 media texts. Based on the protest paradigm studies and framing theory, the main purpose of the research was to explore the presence of influence factors (concealed ones or direct) which caused to story be told in a certain way. Research showed the prevalence of moral, responsibility and conflict media frames. Through these frames the media put the main focus not on the solutions of the conflict, but on conflict and transfer of responsibility on different event actors which were directly or indirectly involved in the conflict, and on the ones who were not involved at all. Journalistic ideology had less influence on media content because of the absence of focus on elite sources of information and actors, although the unusual elements of the event were emphasized. The selection of the sources of information showed that in crisis situations like this one the protesters (formal and informal institutions linked with College riots) were not marginalized but obtained the majority of media space.

Keywords: journalistic ideology, social networks, media frames, framing, protests, sources of news

